

– fyrir íslenska verslun

Alþingi
Erindi nr. P 136/429
komudagur 11.12.2008

Nefndarsvið Alþingis
B.t. Kristjana Benediktsdóttir
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11. desember, 2008

Efni: Umsögn FÍS um frumvarp til laga um breytingu laga um verslun með áfengi og tóbak nr. 63/1969

I. Almenn

Vísað er til erindis háttvirtar efnahags- og skattanefndar Alþingis dagsett 10. desember 2008 þar sem óskað er umsagnar FÍS um frumvarp til laga um breytingu laga um verslun með áfengi og tóbak nr. 63/1969.

FÍS gerir alvarlegar athugasemdir við umrætt frumvarp.

I. Almenn

FÍS vill taka það fram í upphafi að félaginu þykir umræddu frumvarpi verulega áfátt. Frumvarpið leggur til að lagðar séu miklar álögur á ákveðnar neysluvörur almennings. Það mun því hafa mikil og neikvæð áhrif á neytendur í landinu. Þrátt fyrir þetta eru ákvæði þess illa rökstudd. Ekki kemur fram í frumvarpinu hver áhrif þessa breytinga muni verða eða hvernig þau muni hafa áhrif á efnaminni einstaklinga versus efnameiri. Þá kemur hvergi fram hver fjárförf ÁTVR er en ljóst er sky ársreikningum félagsins að engin þörf er á þessari hækkun. Ástæður hækkunarinnar eru því með öllu á huldu. Má við þetta bæta að hvergi er tekið á því hvort enn sé stefnt að fyrirhugaðri 11,5% hækkun á áfengisgjaldi eða hvort að hún komi umræddri hækkun til viðbótar.

II. Hækkun

Í frumvarpinu er fyrirhugað að hækka álagningu ÁTVR um allt að 75% á sterku áfengi og 38,46 % á léttvini og bjór. Þar að auki kemur hvergi fram í umræddu frumvarpi hvað hafi orðið um fyrirhugaða hækkun á áfengisgjaldi uppá 11,5%. Kemur þessi hækkun til með að leggjast þyngst á almennung í landinu því ef þessi hækkun á álagningu ÁTVR sem og hækkun á áfengisgjaldinu nær fram að ganga þá hækka hlutfallslega mest ódýrustu vínin eða um 12-14% á meðan dýrari vínin, sem aðeins auðmenn hafa efni á að kaupa hækka um 4-5%.

– fyrir íslenska verslun

FÍS telur því þessa hækkun vera ótæka. Í fyrsta lagi hafa fyrirtæki á Íslandi lækkað álagningu sína og kostnað til að mæta þeim erfiðleikum sem að yfir okkur hafa dunið. Það er því í hæsta máta óeðlilegt að ÁTVR starfi undir öðrum og sértækari lögmálum í þessum efnum. Í annan stað hafa eins og áður sagði engin rök verið færð fyrir umræddri hækkun. ÁTVR er rekið með miklum hagnaði og því er þessi hækkun engan veginn verjandi í ljósi einokunarstöðu þess.

III. Ólögmaet gjaldtaka

Það verður að hafa það í huga og leggja til grundvallar í máli þessu að tilefni frumvarpsins er ólögmaet gjaldtaka ÁTVR. Í állti Umboðsmanns Alþingis nr. 5035/2007 komst umboðsmaður að þeirri niðurstöðu að ÁTVR hafði um langan tíma innheimt gjöld sem ekki var fullnægjandi lagastoð fyrir. Kom í álltinu m.a. fram:

„Athugun mín í kjölfar kvörtunar frá einstaklingi leiðir að mínu állti til þess að verulegur vafi sé á því að þær lagaheimildir sem við geta átt um að fella kostnað af starfsemi ÁTVR á þá sem nota þjónustu stofnunarinnar í því formi að kaupa áfengi í verslunum hennar séu fullnægjandi miðað við þær kröfur sem leiða af stjórnarskrá og reglum um töku þjónustugjalda hjá ríkinu. Þá er það állt mitt að ákvæði reglugerðar um að álagning á áfengi í smásölu skuli ákveðin þannig að ÁTVR skili arði sem telst hæfilegur m.a. með tilliti til þeirra eigna sem bundnar eru í rekstri ÁTVR hafi ekki fullnægjandi lagastoð.“

AF þessu má vera ljóst að brottlð hefur verið gegn stjórnarskrárvörðum réttindum almennings.

FÍS vill taka það fram að félaginu þætti rétt að leitast væri við að rétta hlut þeirra sem orðið hafa fyrir barðinu á hinni ólögmaetu gjaldtöku. Slíkt er hins vegar ekki gert. Þvert á móti er í frumvarpinu lagt til að auknar álögur verði lagðar á viðskiptamenn ÁTVR. Þetta kemur FÍS, og sennilega landsmönnum öllum, ankannalega fyrir sjónir.

Að mati FÍS gefur ólögmaet gjaldtaka ekki tilefni til að ný lögmaetari gjaldtaka komi í hennar stað hinnar ólögmaetu. Ef ríkið gengur með ólögmaetum hætti á eigur almennings telur FÍS það ekki sjálfsagt að fyrstu viðbrögð löggjafans séu að lögvaða hina ólögmaetu gjaldtöku. Slíkt er til þess eins fallið að hvetja til ólögmaetrar gjaldtöku opinbera aðila. Til samanburðar kann að vera rétt að líta til einkaaðila í smásölu.

Ef einkaaðili innheimtir ólögmaet gjöld, t.d. seðllgjöld, beina stjórnvöld því til viðkomandi aðila að láta af þeirri iöju sinni. Innheimti opinber aðili gjöld með ólögmaetum hætti beinir stjórnvald því til löggjafans að lögtaka hina ólögmaetu innheimtu. FÍS spyr er síkt eðlilegt?

Það hnígur gegn eðlirökum að réttlæta ólögmaeta gjaldtöku með því að lögleiða afleiðingar hennar og hvað þá þegar það er gert jafn rúmlega og hér um ræðir.

– fyrir íslenska verslun

IV. Annað

Ljóst er að ÁTVR skilar gríðarlegum hagnaði sem greiddur er úr vasa almennings. Að mati FÍS er engin þörf á að mæka hér króklinn. Almenningsur þarf um þessar mundir að axla gríðarlegar byrðar með hækkandi verðlagi m.a. vegna gengislækkunar krónunnar og meiri atvinnuleysi en við höfum séð áratugum saman. Áfengi er viðurkennt neysluvara eins og hver önnur hvort sem mönnum líkar það betur eða verr. Það er óverjandi að ætla sér að hækka álögur á neysluvörur til almennings í því árferði sem nú geysar. Ekki má heldur gleyma því að áfengi og tóbak vega töluvert í lánskjaravísitölunni og koma þessar hækkanir því til með að auka enn á skuldsetningu heimila sem fyrirtækja.

Það skal ítrekað að félagið telur röksemdarfaerslu umrædds frumvarps ábótavant. Þessi málefni verður að meta heildstætt sér í lagi í ljósi annarra hækkana sem hafa verið boðaðar af hálfu hins opinbera.

Leggur FÍS því til að fallið verði frá umræddu frumvarpi.

Að lokum áskilur FÍS sér rétt til að koma frekari athugasemdum á framfæri á síðari stigum.

Félagið lýsir sig jafnframt reiðubúið til að funda um efnið sé þess óskað.

Virðingarfyllt

Páll Rúnar Mikael Kristjánsson hdl.
Lögfræðingur Félags Íslenskra Stórkaupmanna
Netfang: pall@fis.is